

УДК 338.242.2:65.012.34

Вівчар О.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансово-економічної безпеки
та інтелектуальної власності
Тернопільського національного економічного університету

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЛОГІСТИКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

INTEGRATION LOGISTICAL PROCESSES IN THE CONTEXT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS

АНОТАЦІЯ

Сучасні наукові дослідження вказують на той факт, що без єдиної системи фінансово-економічної безпеки бізнесу неможливо знайти вихід з кризи, стабілізувати економічну ситуацію, створити ефективний механізм ведення бізнесу. У цьому контексті проведено дослідження логістичних аспектів фінансово-економічної безпеки бізнесу. На основі чого запропоновано організаційно-економічний механізм реалізації логістичної складової в контексті фінансово-економічної безпеки підприємницьких структур.

Ключові слова: безпека бізнесу, фінансово-економічна безпека, логістична складова системи фінансово-економічної безпеки бізнесу, логістична стратегія, ефективність логістичної системи, система фінансово-економічної безпеки бізнесу.

АННОТАЦИЯ

Современные научные исследования указывают на тот факт, что без единой системы финансово-экономической безопасности бизнеса невозможно найти выход из кризиса, стабилизировать экономическую ситуацию, создать эффективный механизм ведения бизнеса. В этом контексте проведены исследования логистических аспектов финансово-экономической безопасности бизнеса. На основе чего предложено организационно-экономический механизм реализации логистической составляющей в контексте финансово-экономической безопасности предпринимательских структур.

Ключевые слова: безопасность бизнеса, финансово-экономическая безопасность, логистическая составляющая системы финансово-экономической безопасности бизнеса, логистическая стратегия, эффективность логистической системы, система финансово-экономической безопасности бизнеса.

ANNOTATION

Modern scientific studies point to the fact that without a single system of financial and economic security of business it is impossible to overcome the crisis, stabilize the economic situation, and create an effective mechanism for conducting business. In this context, a study of logistical aspects of financial and economic security of business is carried out. It serves the basis for prompted the organizational and economic mechanism of realization of logistics component in the context of financial and economic security of businesses.

Keywords: business security, financial and economic security, logistics component of financial and economic security of business, logistics strategy, efficiency of logistics systems, financial and economic security of business.

Постановка проблеми. В сучасних умовах неупорядкованих економічних процесів логістичні процеси є одними з найважливіших у механізмі формування фінансово-економічної безпеки бізнесу, адже сучасна логістична складова є концепцією гарантування фінансово-економічної безпеки у рамках одного або декількох підприємницьких структур. В процесі функціо-

нування логістична складова посідає провідне місце в системі фінансово-економічної безпеки бізнесу, саме тому формуванню організаційно-економічного механізму притаманні високий рівень організації, системність, структурованість та керованість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні використання сучасних концепцій управління логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки бізнесу дослідили науковці, серед яких: Я. Вітковські, Е. Голембська, Ч. Сковронек, М. Чешельські, Дж. Койль, Х.-К. Пфоль, Т. Алесінская, Є. Крикавського, Р. Ларіної, О. Тридіда.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Підвищення рівня ризиків ведення бізнесу вимагає від суб'єктів господарювання ефективного формування середовища фінансово-економічної безпеки, визначення та попередження основних факторів впливу на їх безпеку.

В сучасних умовах розвитку недостатньо розкрито концептуальні аспекти логістики у контексті гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу. Адже проблеми власної економічної безпеки виникають перед кожним видом бізнесу не тільки в кризові періоди, але й під час роботи в стабільному економічному середовищі, комплекс вирішуваних при цьому цільових завдань має істотну відмінність.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження організаційно-економічного механізму логістичної складової системи гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу та основні показники, що впливають на економічну стабільність підприємства, а також обґрунтування багатокритеріальної оцінки ефективності функціонування логістичної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на те, що різні аспекти ефективності логістичної складової системи гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу останнім часом досить активно висвітлюються в науковій літературі, проблема ця ще не знайшла комплексного розв'язання в працях вітчизняних дослідників.

Фінансово-економічна безпека бізнесу – це такий стан управлінської системи підприєм-

ства, за якого досягається управління фінансовими ресурсами і є можливість адекватно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі та проектувати можливі загрози і реакцію на них з метою забезпечення безкризового розвитку підприємства. Адже саме управлінська система розпізнає загрози та розробляє заходи щодо їх подолання. Головною метою гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу є досягнення максимальної стабільності його функціонування, а також створення основи для подальшого зростання його економіки навіть за наявності об'єктивних та суб'єктивних факторів [5].

У практичній діяльності механізм гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансової безпеки підприємства. Слід зазначити, що для ефективного гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління фінансово-економічною безпекою. Системний підхід до формування такого механізму припускає, що необхідно враховувати всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії [1, с. 112-113].

Неможливо залишити поза увагою той факт, що з позицій системного підходу логістична складова системи фінансово-економічної без-

пеки – це порівняно стійка сукупність ланок (структурних (функціональних) підрозділів промислових підприємств, постачальників, споживачів), взаємопов'язаних та об'єднаних єдиним управлінням логістичним процесом фінансово-економічної безпеки для реалізації логістичної стратегії. Системний підхід до формування логістичних стратегій системи фінансово-економічної безпеки бізнесу передбачає виконання двох обов'язкових умов:

- вони мають пов'язуватися з іншими функціональними стратегіями та відповідати оптимальному процесу реалізації стратегії конкуренції в контексті гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу;

- вони повинні охоплювати всі сфери діяльності фінансово-економічної безпеки бізнесу [3, с. 293].

Слід зазначити, що організаційно-економічний механізм логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки (ФЕБ) бізнесу забезпечує необхідну сукупність послуг за максимально можливого зменшення асоційованих витрат, зумовлених виконанням логістичних операцій (рис. 1).

Через це логістична політика розробляється з урахуванням двох факторів: необхідного рівня логістичного сервісу та мінімальної величини логістичних витрат на його досягнення, а мета логістичної складової фінансово-економічної безпеки бізнесу полягає у встановленні балансу між цими двома складовими, вигідного як споживачу, так і генератору матеріального потоку.

На нашу думку, найкраще трактування ефективності логістичної системи. Ефективність логістичної системи – це показник (або система показників), який характеризує рівень якості функціонування логістичної системи за заданого рівня загальних логістичних витрат [4, с. 235-236].

З погляду споживача, який є кінцевою ланкою логістичного ланцюга, ефективність логістичної системи визначається рівнем якості обслуговування його замовлення.

Зростаюча зацікавленість у підвищенні ефективності всього логістичного ланцюга висуває підвищені вимоги і до системи оціночних показників, яка у зазначеному випадку повинна забезпечувати інтегральну оцінку логістичних процесів.

Слід зазначити, що науковці не мають єдиної

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм логістичної складової в контексті фінансово-економічної безпеки бізнесу

Джерело: авторська розробка

думки щодо питання визначення ефективності функціонування логістичної системи. Найчастіше основним критерієм такої ефективності вважають мінімізацію логістичних витрат. Без сумніву, орієнтація на мінімізацію витрат є актуальною, але за умови досягнення необхідного рівня логістичного сервісу. Через це популярність набула багатокритеріальна оцінка ефективності функціонування логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки підприємств. Найбільше розповсюдження отримали такі критерії оцінки: витрати, задоволення споживачів, якість, час, активи.

Необхідною умовою для оцінки ефективності логістичної складової системи ФЕБ-бізнесу є застосування фінансових показників, які користуються великою популярністю, тому що прості в розрахунках і мають переконливий вигляд, дозволяють системно підходити до аналізованих проблем і проводити зіставлення отриманих результатів. Однак у них є свої недоліки, передусім пов'язані з тим, що вони скоріше відображають минулі результати, а не поточні, не враховують важливих логістичних аспектів фінансово-економічної безпеки. Часом фінансові показники дають зрозуміти, що щось іде не так, але не показують, що саме і як це можна скорегувати.

Ще один підхід до оцінки ефективності логістичної складової й поліпшення функціонування логістичного ланцюга полягає в розумінні структури логістичних процесів підвищення рівня фінансово-економічної безпеки бізнесу. Такий підхід полягає у складанні карти процесу – схеми фінансових потоків, що виникають при надходженні замовлення від покупця і закінчуються поставкою товару.

Складання карти фінансових процесів, які відбуваються в логістичному ланцюзі, є першим кроком на шляху до розуміння можливостей підвищення їх ефективності за рахунок реінжинірингу. В основі подібного реінжинірингу лежить ідея про існування часу, «що збільшує цінність», разом з існуванням часу, «що не збільшує цінність». З огляду на це складається приблизна схема, що наочно показує, скільки часу витрачається на фінансові операції, що забезпечують або не забезпечують збільшення цінності. Слід зазначити, що ефективність логістичного ланцюга складової системи фінансово-економічної безпеки нерідко становить менш ніж 10%. Для підвищення цього показника ефективності, насамперед, необхідно досягнути всебічного розуміння аналізованих логістичних процесів і скоротити час, що не збільшує цінність.

Зрозуміло, що підприємства, які впроваджують елементи логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки бізнесу, знаходяться у більш вигідному становищі порівняно з підприємствами, що не застосовують логістичного підходу та мають низку переваг [2, с. 213]. Слід зазначити, що логістична складова системи

фінансово-економічної безпеки бізнесу за своєю сутністю в процесі управління господарською діяльністю виконує інтеграційні функції. Тому незалежно від обраної логістичної стратегії в контексті забезпечення ФЕБ-бізнесу до її глобальних завдань належать:

- створення комплексних інтегрованих систем матеріальних, інформаційних, фінансово-економічних потоків;
- стратегічне узгодження, планування і контроль за використанням логістичних потужностей сфер виробництва й обігу;
- постійне вдосконалювання логістичної концепції в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнесу в сучасних трансформаційних умовах;
- досягнення високої системної гнучкості шляхом швидкого реагування на зміни зовнішніх і внутрішніх умов функціонування підприємницьких структур.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Основним завданням логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки бізнесу є ефективне прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності, які сприятимуть покращенню функціонування виробничо-економічної системи. Тому за цих обставин неодмінною особливістю логістики у контексті гарантування фінансово-економічної безпеки бізнесу є його здатність до адаптації. Висока надійність та забезпечення стійкості – один з фундаментальних принципів її функціонування.

Ускладнення ринкових відносин і посилення конкуренції в усіх сферах господарювання вимагають постійної трансформації й адаптації логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки бізнесу до внутрішніх і зовнішніх умов, що безперервно змінюються, проявляються, на нашу думку, в тому, що:

- зростає швидкість матеріальних, фінансових та інформаційних потоків;
- ускладнюються фінансові взаємовідносини між логістичними ланками системи ФЕБ бізнесу;
- зменшується кількість взаємозв'язків в організаційно-економічних відносинах логістичної складової системи фінансово-економічної безпеки бізнесу;
- зменшується надійність логістичного ланцюга внаслідок нестійкої економічної та політичної ситуації у країні.

Слід зазначити, що логістична складова системи фінансово-економічної безпеки ще повністю не впроваджена в діяльність підприємств, а лише використовуються її певні концептуальні засади. Хоча очевидним є те, що застосування її інтеграційних можливостей допоможе підприємствам раціоналізувати свою діяльність та підтримувати конкурентоспроможність на ринку. Зазначене обумовлює необхідність розробки науково обґрунтованих заходів щодо впровадження логістичної складової у процесі підвищення

рівня фінансово-економічної безпеки та розвитку логістичних систем.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: моногр. / Т.Г. Васильців. – Львів: Вид-во «Арал», 2008. – 386 с.
2. Вівчар О.І. Моделювання логістичних стратегій як визначальний фактор успішного розвитку ремонтно-будівельних підприємств / О.І. Вівчар // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки». – Вип. III (47). – Чернівці, 2012 – С. 211–214.
3. Вивчар О.И. Функциональная интеграция механизма логистического управления предприятиями в контексте финансово-экономической безопасности / О.И. Вивчар, В.П. Мартынюк // Материалы Ежегодной Всероссийской научно-практической конференции преподавателей и аспирантов [«Финансовые аспекты структурных преобразований экономики»]. – Иркутск, 2013. – С. 291-295.
4. Ординський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / В.Л. Ординський, І.С. Керницький, З.Б. Живко. – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.
5. Смірнова Т.О. Фінансова стійкість підприємства [Електронний ресурс] / Т.О. Смірнова, К.К. Усатюк. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/21_11/196_Smi.pdf.